Stuk **12** (2001-2002) – Nr. 2

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

20 maart 2002

EVALUATIE

van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
van de begroting 2002

GEDACHTEWISSELING

met een afvaardiging van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Hoge Raad van Financiën over het effect van het Financieringsfonds voor schuldafbouw en eenmalige investeringsuitgaven op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap

VERSLAG

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door de heer Lucien Suykens

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Marc van den Abeelen.

Vaste leden : mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, de heren Johan De Roo, Eric Matthijs, Eric Van Rompuy ;

de heren Frans De Cock, André Denys, Stefaan Platteau Marc van den Abeelen ;

de heren Mathieu Boutsen, Herman De Reuse, Roland Van Goethem ;

de heren Lucien Suykens, Bruno Tobback ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh.

Plaatsvervangers : de heren Gerald Kindermans, Boudewijn Laloo, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Johan Weyts ;

de heren Marc Cordeel, Marino Keulen, Jul Van Aperen, Francis Vermeiren ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Jean Geraerts, Christian Verougstraete ;

de heren Gilbert Bossuyt, Guy Swennen, ;

de heer Jos Geysels ;

de heer André-Emiel Bogaert ;

Zie :

12 (2001-2002)

– Nr. 1 : Evaluatie

INHOUD

Blz.

A. Voorstelling van het rapport Evaluatie – van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen – van de begroting 2002 4

A.1. Inleiding door de heer Pieter Kerremans, administrateur-generaal van de SERV 4
A.2. Toelichting door de heer Etienne Poelvoorde, opdrachthouder 4

A.2.1. Begroting 2002 versus SERV- Advies van juli 2001 4
A.2.2. De voorafbeelding van de begrotingscontrole 2002 6

B. Uiteenzetting door de heer Paul Van Rompuy, voorzitter van de afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid van de Hoge Raad van Financiën 7

C. Debat 8

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak op donderdag 7 maart 2002 het rapport Evaluatie – van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen – van de begroting 2002, *Parl. St.* Vl. Parl. St. 2001-02, nr. 12/1 in aanwezigheid van een afvaardiging van de SERV en hield tegelijkertijd een gedachtewisseling met de SERV en met een afvaardiging van de Hoge Raad van Financiën over het effect van het Fonds voor schuldafbouw en eenmalige investeringsuitgaven op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Namen deel aan de gedachtewisseling :

– voor de SERV :

  – de heer Pieter Kerremans, administrateur-generaal ;

  – de heer Etienne Poelvoorde, opdrachthouder ;

– voor de Hoge Raad van Financiën, Afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid (HRF) :

  – de heer Paul van Rompuy, voorzitter ;

  – de heren Dirk Heremans en Glenn Rayp, leden ;

  – mevrouw Carine Spinnoy en de heren Gert De Smet en Francis Stallaert, leden van het secretariaat van de Afdeling.

A. VOORSTELLING VAN HET RAPPORT EVALUATIE – VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN – VAN DE BEGROTING 2002

A.1. Inleiding door de heer Pieter Kerremans, administrateur-generaal van de SERV

De heer Pieter Kerremans bedankt vooreerst de commissieleden voor de mogelijkheid die aan de SERV wordt geboden om het begrotingsadvies van de SERV toe te lichten. De SERV is decretaal verplicht telkenjare voor 10 september een begrotingsadvies aan de Vlaamse regering te geven. Op eigen initiatief evalueert de SERV in januari van het jaar x + 1 de begrotingsdecreten van het jaar x + 1.

A.2. Toelichting door de heer Etienne Poelvoorde, opdrachthouder

A.2.1. Begroting 2002 versus SERV- Advies van juli 2001

De raming van de bruto beleidsruimte wordt berekend volgens de definities van de HRF. Er wordt dus nagegaan welke bruto beleidsruimte er is vertrekkende van de gecorrigeerde primaire uitgaven het begrotingsjaar 2001.

De bruto beleidsruimte bestaat uit de som van :

– de groei van de ontvangsten (uiteraard vóór lastenverlaging) ;

– de bijkomende ruimte door de daling van de intresten ;

– de bijkomende ruimte door de daling van het begrotingsoverschot.

Tabel 1 : raming van de bruto beleidsruimte : advies van de SERV (juli 2001) versus begroting 2002

in miljoen euro	Advies SERV	begroting
groei ontvangsten	695	763
ruimte door daling intresten	39	27
ruimte door daling overschot	260	327
= bruto beleidsruimte	994	1.117

De groei van de ontvangsten werd door de SERV voorzichtiger ingeschat. Het verschil wordt verklaard door het inschrijven van eenmalige ontvangsten. Een tweede belangrijke verschil zit in "ruimte door daling overschot". De HRF corrigeert het overschot 2001 voor een aantal zaken die noch de SERV noch de Vlaamse regering in rekening brengen en die maken dat het begrotingsoverschot 2001 in HRF-termen circa 75 miljoen euro (675 miljoen euro in plaats van 600 miljoen euro) hoger uitvalt.

Deze bruto beleidsruimte wordt in belangrijke mate ingenomen door de dynamiek van het ongewijzigd beleid.

Tabel 2 : De berekening van de netto beleidsruimte : advies van de SERV (juli 2001) versus begroting 2002

In miljoen euro	Advies SERV	begroting
Bruto beleidsruimte	994	1.117
- dynamiek ongewijzigd beleid	-993	-412
= netto beleidsruimte	1	705

De SERV houdt bij de raming van de dynamiek van het ongewijzigd beleid rekening met het effect van de reeds genomen beslissingen die nog niet of nauwelijks in de begroting vertaald zijn. De dynamiek van het ongewijzigd beleid werd bij de opmaak van de begroting 2002 door de Vlaamse regering fors bijgestuurd. Er werd voor 704 miljoen euro bijkomende beleidsruimte gecreëerd.

Hoe werd de dynamiek van het ongewijzigd beleid bijgestuurd ?

Tabel 3 : bijsturing van het ongewijzigd beleid : advies van de SERV (juli 2001) versus begroting 2002

in miljoen euro	Advies SERV	begroting
Dynamiek ongewijzigd beleid	993	412
korting PB	79	-159
overige primaire uitgaven	860	607
correcties HRF	54	-36

De SERV ging in haar advies nog uit van het verderzetten van de korting op de personenbelasting. In de kering maakt dit dus 238 miljoen euro verschil qua beleidsruimte.

De SERV ging bovendien van de hypothese uit dat correcties van de HRF op de primaire uitgaven een opwaarts effect zouden hebben van 54 miljoen euro. Hierin is ondermeer begrepen de veronderstelling dat de reservering aan het Zorgfonds zou dalen en dat de extra-budgettaire uitgaven voor de schuldafbouw van Aquafin licht zouden stijgen. Dit valt in de begroting 2002 wel anders uit. De reservering voor het Zorgfonds is in de begroting 2002 nauwelijks gedaald en de extra-uitgaven in het kader van de schuldafbouw voor Aquafin daalden in belangrijke mate in plaats van toe te nemen.

De aanwending van de netto beleidsruimte in de begroting 2002 is door de Vlaamse regering als volgt ingevuld :

Tabel 3 : De aanwending van de netto-beleidsruimte in de begroting 2002

in miljoen euro	begroting 2002
1. primaire uitgaven – nieuwe initiatieven	210
2. extra lastenverlaging	487
3. extra overschot HRF	8
netto beleidsruimte :	705

Wat de raming van de primaire uitgaven betreft, verduidelijkt de heer Etienne Poelvoorde dat het gaat om ordonnanceringskredieten. In beleidskredieten gaat het om 241 miljoen euro. Ook de oorspronkelijk voorziene uitgaven in het Financieringsfonds voor schuldafbouw en eenmalige uitgaven (FFEU) werden niet meegerekend omdat de SERV ervan uitgaat dat deze voorziene uitgaven niet in het begrotingsjaar 2002 tot uitgaven zullen aanleiding geven. Het gaat om 139 miljoen euro.

De extra lastenverlaging betreft de invoering van het nultarief van het kijk- en luistergeld, de hervorming van de registratierechten en de invoering van het nultarief voor de openingsbelasting.

De heer Etienne Poelvoorde herhaalt het voorgaande maar via een andere voorstellingswijze :

Tabel 4 : De verdeling van de bruto beleidsruimte in relatieve termen

	in miljoen euro	aandeel (%)
bruto beleidsruimte	1.117	100,00 %
niet aangewend	8	0,75 %
beschikbaar	1.109	99,25 %
ongewijzigd beleid exclusief korting PB*	571	51,12 %
nieuw beleid exclusief lastenverlaging	210	18,76 %
subtotaal	781	69,88 %
nieuwe lastenverlagingen	487	43,56 %
afschaffing korting PB	-159	-14,20 %
subtotaal	328	29,37 %

*PB = Personenbelasting

De Vlaamse regering heeft zich bij de aanpassing van het Vlaamse regeerakkoord een nieuwe uitgavennorm opgelegd die erin bestaat de reële stijging van de uitgaven te beperken tot 2 %. De SERV komt in haar berekeningen voor het begrotingsjaar 2002 uit op 1,79 %.

De Vlaamse regering verwijst in de algemene toelichting bij de begroting 2002 overigens expliciet naar het SERV-advies waarin wordt gesteld dat de groei van de beleidsruimte best zou worden af gestemd op de lange termijngroei van de beleidsruimte van de Vlaamse Gemeenschap die idealiter 2 tot 2,25 % zou moeten bedragen wil men aan de HRF-normering op lange termijn blijven voldoen. Deze normering voorziet een afbouw van het overschot tot begrotingsevenwicht tegen 2010 waarna het begrotingsevenwicht wordt aangehouden.

Nu bedraagt de groei van de beleidsruimte in 2002 effectief 5,1 % in reële termen of circa 3 % meer dan aanbevolen.

Met de actualisering van het regeerakkoord heeft de Vlaamse regering aangekondigd dat door het respecteren van de uitgavennorm van 2 % er marge kwam ten aanzien van de normering van de HRF. Deze marge zou als volgt worden verdeeld : 1/3 voor lastenverlagingen, 1/3 voor investeringen en 1/3 voor zorg voor later. Deze doelstelling is niet toegepast.

A.2.2. De voorafbeelding van de begrotingscontrole 2002

Deze raming dateert van eind december – begin januari 2002. De macro-economische parameters die toen werden gebruikt, zijn diegene uit de najaarraming 2001 van het Instituut voor de Nationale Rekeningen. Ondertussen is er een nieuwe raming. Zo zou de BNI-groei in 2001 niet 0,8 % bedragen maar 0,6 %. Daarnaast is er de versnelde loonindexering die in maart 2002 valt. Met deze meeruitgave heeft de SERV geen rekening gehouden.

Wat houdt de raming van rond de jaarovergang in ?

De ontvangstenramingen werden aangepast aan de herraming van de parameters zoals voorzien in de Bijzondere Financieringswet en de federale ramingen van de gewestbelastingen.

Verder werd rekening gehouden met de door de SERV als onvermijdelijk beschouwde meeruitgaven. De SERV denkt daarbij aan de nieuwe Lambermontuitgaven[1], onderwijs, universiteiten, uitgestelde investeringsprogramma's. Daarbij wordt nog geen rekening gehouden met de Aquafinfactuur.

De aangelegde conjunctuurprovisie zal worden aangewend om een aantal recurrente gewone uitgaven te vrijwaren door de overheveling van de aanrekening van de investeringen op het FFEU. De SERV gaat er momenteel vanuit dat het effect van de benutting van het FFEU neutraal zal zijn voor het begrotingsresultaat 2002.

Wat de buffers in de begroting betreft, stipt de SERV aan dat er grote reserves zijn bij sommige VOI's.

Tot slot beveelt de SERV aan dat de impact van de HRF-correcties naar boven toe zou herzien worden gezien de geplande evolutie van de schuldopbouw bij Aquafin.

Indien de bovenstaande hypothesen worden bewaarheid dan meent de SERV dat de Vlaamse regering bij de begrotingscontrole 2002 nog een kloof van 115 miljoen euro moet dichten.

Conclusies :

1. De forse heroverweging van het ongewijzigd beleid heeft nieuwe initiatieven mogelijk gemaakt. 40 % van de beleidsruimte 2002 werd geschapen door de afschaffing van de korting op de personenbelasting, verder werden een aantal beleidsplannen (bijvoorbeeld kinderopvang en basismobiliteit) vertraagd uitgevoerd en werden een aantal reserves aangewend. Wel heeft de Vlaamse regering erover gewaakt dat er geen grotere spreiding is van de uitgaven. De ingrepen zijn sterker gebeurd op beleidskredieten dan op betalingskredieten. Dit is een positief punt voor de komende begrotingsjaren.

2. Ook de begroting 2002 wordt gekenmerkt door een opnieuw (na het begrotingjaar 2001) bijzonder forse groei van de ingenomen beleidsruimte (+ 5,1 %) dit tegenover de door de SERV aanbevolen lange termijngroei van 2 à 2,25 % . In de aangewende beleidsruimte dient uiteraard ook rekening te worden gehouden met de minderinkomsten door lastenverlagingen.

---

[1] Opmerkelijk is dat de middelenbegroting de totale overgedragen Lambermontmiddelen bevat terwijl in de uitgavenbegroting slechts de helft van de te verwachten uitgaven, die het gevolg zijn van de Lambermontakkoorden, wordt voorzien.

3. In de begroting 2002 zitten er een aantal eenmalige ontvangsten die de volgende jaren niet meer zullen beschikbaar zijn. Dat eenmalige karakter van sommige ontvangsten wordt nog versterkt door het gebruik van een conjunctuurprovisie om investeringsprogramma's uit de reguliere begroting in het FFEU onder te brengen om zo andere recurrente uitgaven te vrijwaren. Het gevaar dreigt dat op termijn het niveau van de investeringsprogramma's zal dalen omdat het uitgavenritme op het FFEU niet kan worden aangehouden. Bij de opmaak van de begroting 2002 na begrotingscontrole moet ook rekening gehouden worden met het effect van de ingrepen op de komende jaren. Vraag is ook wat het effect zal zijn dat de weerslag van het FFEU op het HRF—saldo. De SERV gaat ervan uit dat het effect van het FFEU in 2002 op de HRF-norm neutraal zal blijven. Alleen is het nu al zeker dat dit ooit eens niet het geval zal zijn. Dat is het geval van zodra de dotatie aan het fonds in een bepaald begrotingsjaar kleiner is dan de in hetzelfde jaar aangerekende uitgaven op het fonds. In elk geval dreigt de bruto beleidsruimte in 2003 mager te zijn : ze wordt momenteel op 330 miljoen euro geschat.

B. UITEENZETTING DOOR DE HEER PAUL VAN ROMPUY, VOORZITTER VAN DE AFDELING FINANCIERINGSBEHOEFTEN VAN DE OVERHEID VAN DE HOGE RAAD VAN FINANCIËN

De heer Paul Van Rompuy wenst zijn uiteenzetting te beperken tot de filosofie van het jaarlijks advies van de afdeling financieringsbehoeften van de overheid. De benadering van de SERV leunt dichter aan bij het beleid. De HRF richt zich meer naar het interne en externe stabiliteitspact. Het is een andere benadering. Wel wil de heer Paul van Rompuy ingaan op het statuut van de reserves en inzonderheid op die reserves opgenomen in het FFEU en het effect van de reservering en de aanwending ervan op het begrotingsresultaat volgens de HRF-normering.

Het advies van de Afdeling Financieringsbehoeften van 1999 vormt een mijlpaal in de adviesverlening van de Afdeling Financieringsbehoeften omdat het advies samenvalt met het einde van de overgangsperiode in de Bijzondere Financieringswet. In het advies wordt een nieuw traject van schuldafbouw uitgestippeld voor de deelgebieden. Bedoeling was te focussen op de schuldafbouw van de deelgebieden. Voor die deelgebieden die nog een tekort kennen diende de ratio schuld/ontvangsten te dalen.

Bij de uitstippeling van dit traject werd uitgegaan van de hypothese van een gemiddelde reële groei van 2,25 % over een periode van 10 jaar, een bepaalde inflatie, evolutie van de fiscale capaciteit en dergelijke meer.

Het door de Afdeling uitgestippelde traject werd onderschreven in het samenwerkingsakkoord van november 1999. Door de hoogconjunctuur in 2000 en door het mechanisme van de vertraagde doorstorting van de conjunctuur gebonden middelen werd voorgesteld om de te behalen overschotten op de begroting 2001 van de Vlaamse Gemeenschap en het Waalse Gewest op te trekken. Voor de Vlaamse Gemeenschap werd aldus het te behalen begrotingsoverschot in HRF-termen opgetrokken van circa 350 miljoen euro naar circa 600 miljoen euro.

Belangrijk is de benadering van de HRF te begrijpen. Het gaat hier om overschotten behaald bij een scenario van constante groei van de primaire uitgaven gegeven de verwachte ontvangsten. Ontvangsten die dus toelaten de in het door de HRF uitgestippelde traject tot 2010 beoogde schuldafbouw te helpen realiseren en dit voor een bedrag van 2,275 miljard euro. Dat zou betekenen dat in 2010 de schuld van de Vlaamse Gemeenschap ongeveer 3 miljard euro zou bedragen. Elk deelgebied is natuurlijk vrij om beter te doen dan dit minimaal aanbevolen traject van schuldafbouw. In haar septemberverklaring van 2000 heeft de Vlaamse regering aangekondigd dat zij de schuld versneld wil afbouwen.

Het traject inzake schuldvermindering houdt geen rekening met conjunctuurschokken en eenmalige niet-controleerbare gebeurtenissen. Een deelgebied mag van het traject afwijken in de positieve of negatieve zin. Dat kan in positieve zin het gevolg zijn van een duidelijk discretionair beleid bijvoorbeeld door bewust een zeer spaarzaam uitgavenbeleid te voeren wat een versnelde schuldafbouw zou meebrengen of door hogere doorstortingen van de aan de conjunctuur gebonden middelen. Het zal ook duidelijk zijn dat door de goedkeuring van de Lambermont-akkoorden op termijn de invloed van de conjunctuur op de middelen van de deelgebieden zal toenemen.

Wanneer in negatieve zin wordt afgeweken van het traject is er een assymetrische benadering door de HRF, geeft de heer Paul van Rompuy toe. Bij negatieve conjunctuurschokken beveelt de HRF aan toch de aanbevolen HRF-saldi te respecteren. De Belgische regering heeft er zich immers toe geëngageerd om de doelstellingen van het stabiliteits-

pact te respecteren zelfs bij tegenvallende conjunctuur behoudens in uitzonderlijke omstandigheden. Dat geldt ook voor de deelgebieden die tot op heden in veel mindere mate gevoelig zijn voor de conjunctuur. Zoals eerder gesteld wordt dat op termijn anders.

Wanneer de HRF het dus heeft over afwijkingen ten aanzien van de aanbevolen saldi dan gaat het telkens over afwijkingen van het referentietraject van de aanbevolen saldi. Nu is aan de HRF expliciet de vraag gesteld hoe de HRF afwijkingen van artikel 8 van het samenwerkingsakkoord van december 2000 beoordeelt.

De HRF-houding is in het advies van juni 2001 uiteengezet. Wanneer in concreto de Vlaamse Gemeenschap een voorsprong heeft op haar traject van schuldafbouw van 2,25 miljard euro door discretionair beleid en niet door conjuncturele meevallers, kan de Vlaamse Gemeenschap een deel van deze voorsprong onder bepaalde voorwaarden in conjunctureel minder goede jaren aanwenden.

Dit hangt af van de concrete aanwending van de marge ten aanzien van het traject van schuldafbouw. Het is duidelijk dat wanneer deze marge zou worden aangewend voor recurrente uitgaven er dan een gevaar ontstaat voor de correcte naleving van het traject voor schuldafbouw. Vandaar het idee om een deel van de voorsprong te laten gebruiken voor voorwaardelijke in de tijd beperkte aanwendingen. Het moet dus bijvoorbeeld gaan om niet-recurrente specifieke investeringsprojecten. Vandaar de term geoormerkte uitgaven. Bovendien dient de aanwending beperkt te zijn zoniet zou het stabiliteitspact dat België heeft afgesloten voor een bepaald jaar zeer sterk onder druk kunnen komen. De Afdeling Financieringsbehoeften heeft daarom aanbevolen om deze marge te beperken tot 1 % van de doorgestorte middelen aan de deelgebieden. Waarom 1 % ? Omdat het maximaal gebruik van deze marge door alle deelgebieden samen overeenstemt met ongeveer 0,1 % afwijking ten aanzien de doelstellingen van het Stabiliteistpact. Afwijkingen van die orde kunnen nog worden uitgelegd als zijnde toevallige afwijkingen van de doelstellingen van het Stabiliteitspact.

Wanneer men deze oefening toepast op het begrotingsresultaat van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2001 (dat in de HRF-benadering wordt geschat op zowat 1 miljard euro terwijl in het samenwerkingsakkoord van december 2000 was afgesproken dat de Begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2001 minimaal een begrotingsoverschot moest hebben van circa 600 miljoen euro) dan beschikt de Vlaamse Gemeenschap over een marge van minimaal 400 miljoen euro. In het advies van de HRF – Afdeling Financieringsbehoeften – is sprake van de term reserve. Misschien is deze term ongelukkig gekozen omdat hij doet denken aan een begrotingsspaarpot. Correcter is een positieve marge ten aanzien van het aanbevolen referentietraject.

Wanneer de Vlaamse Gemeenschap nu een deel van deze marge wenst onder te brengen in een begrotingsfonds dan doet de afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid daar geen uitspraak over omdat de keuze van een begrotingstechniek een beleidskeuze is.

Wat betreft de mogelijkheid om een voorwaardelijke en beperkte afwijking tot 1 % van de doorgestorte middelen van het aanbevolen referentietraject door te voeren, raamt de heer Paul Van Rompuy deze marge op ongeveer 125 miljoen euro voor het begrotingsjaar 2002. De Vlaamse Gemeenschap is dus vrij om deze marge in te zetten als ze dat wil onder de hoger geschetste voorwaarden. Het aanbevolen overschot voor 2002 is 337 miljoen euro. Indien de marge volledig zou worden aangewend kan de Vlaamse Gemeenschap haar begrotingsresultaat in HRF-termen laten dalen tot ongeveer 212 miljoen euro.

Hoe interpreteert de HRF nu het aanwenden van middelen naar het FFEU ? Wanneer de middelen naar het FFEU worden getransfereerd, worden deze middelen als een reservering beschouwd. De vorming van de marge heeft aldus een positief effect op het begrotingsresultaat van het jaar dat ze worden gereserveerd (getransfereerd naar het FFEU). Wanneer de marge wordt aangewend (de middelen worden geordonnanceerd), wordt deze aanwending op het desbetreffende begrotingsjaar als een primaire uitgave aangemerkt wat betekent dat ze een negatief effect heeft.

De spreker beëindigt zijn interventie met het verzoek dat de Vlaamse regering aan de HRF – Afdeling Financieringsbehoefen van de Overheid alle informatie over de precieze aanwending van deze marge zou overmaken zodat de Afdeling de aanwending van deze marge zou kunnen beoordelen.

C. DEBAT

Minister *Dirk Van Mechelen*, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, vraagt dat de afvaardiging van de HRF zou aangeven wat de werkelijke bijdrage is

van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap op het behaalde begrotingsresultaat 2001 van de Europese lidstaat België in het kader van het Externe Stabiliteitspact.

Mevrouw *Wivina Demeester-De* Meyer vraagt of de heer Paul Van Rompuy wat dieper kan ingaan op de stelling dat de marge als een uitgave wordt aangemerkt.

De heer *Johan De Roo* vraagt aan de heer Paul Van Rompuy hoe de Vlaamse Gemeenschap zich in vergelijking met de Federale Overheid houdt aan het door de HRF uitgetekende referentietraject.

De heer *Paul Van Rompuy* antwoordt dat op 1 maart de HRF- Afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid zijn advies over de uitvoering van het Stabiliteitspact in 2001 heeft vrij gegeven. In het advies toetst de HRF nooit de individuele bijdrage van de verschillende deelgebieden afzonderlijk aan de doelstellingen van het Stabiliteitspact. De HRF gaat er vanuit dat België in 2001 een begroting in evenwicht heeft behaald. Met de opbrengsten uit de verkoop van de UMTS-licenties wordt daarbij geen rekening gehouden. Nu heeft de entiteit II (de deelgebieden en de lokale overheden samen) dit resultaat met meer dan 1.500 miljoen euro in gunstige zin beïnvloed. De bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap hierin is substantieel. Let wel, dit is niet zonder eigenbelang. Zoals eerder aangestipt kan de Vlaamse Gemeenschap de structurele marge (dus gecorrigeerd voor het conjuncturele effect) in beperkte mate en onder bepaalde voorwaarden in een latere periode inzetten.

Inzake het respecteren van de HRF-normen stelt de heer Paul van Rompuy dat de federale regering zichzelf een uitgavennorm heeft opgelegd die inhoudt dat in reële termen de uitgaven voor Entiteit I (som van de federale departementen en de sociale zekerheid samen) niet meer mogen stijgen dan 1,5 % per jaar. Op basis van de gehanteerde raming werd deze norm door de federale overheid niet gehaald, in het bijzonder indien men de begroting van de federale overheid uitzuivert van eenmalige ingrepen als de verkoop van gebouwen wat in de ESR-codering als een negatieve uitgave wordt beschouwd. Deze overschrijding van de uitgavennorm wordt een probleem indien deze nog enkele jaren zou worden volgehouden want zij zal de beleidsmarge van de federale overheid naar de toekomst zeer sterk beperken.

Wat de aanwending van de marge aangaat, stelt de heer Paul Van Rompuy dat dit enkel kan wanneer aan de reeds hoger vermelde voorwaarden werd voldaan. Indien aan deze voorwaarden niet wordt voldaan, zal een negatief advies worden verstrekt en zal de minimale HRF-norm niet zijn gehaald.

De heer *Eric Van Rompuy* herinnert aan de argumentatie die werd ontwikkeld om destijds het FFEU op te richten. De Vlaamse Gemeenschap behaalde kasoverschotten die veel hoger waren dan door de HRF-normering was opgedragen. De Vlaamse Gemeenschap leverde aldus een hogere bijdrage aan het Externe Stabiliteitspact dan eigenlijk was opgelegd. Paars-groen wenste deze supplementaire marges in een fonds onder te brengen om hiermee bijkomende investeringen te financieren. Verschillende ministers hebben onmiddellijk hun verlanglijstje ten aanzien van deze middelen kenbaar gemaakt.

Eind vorig jaar wordt een nieuwe verantwoording gegeven wanneer met een derde aanpassing van de uitgavenbegroting 2001 en een tweede aanpassing van de middelenbegroting 2001 een conjunctuurprovisie wordt aangelegd die aan het FFEU wordt overgemaakt. De Vlaamse regering wil nu de middelen niet zozeer gebruiken voor bijkomende investeringen maar voor reeds geplande investeringen die uit de gewone uitgavenbegroting worden gelicht om de reguliere lopende uitgaven te kunnen blijven betalen.

Uit een interne nota van 4 februari 2002 van de Vlaamse regering leidt de heer Eric Van Rompuy verder af dat de Vlaamse regering bij de komende begrotingscontrole 325 miljoen euro moet vinden om op koers te blijven. 200 miljoen euro is te wijten aan minderontvangsten en 125 miljoen euro aan meeruitgaven.

De heer Eric Van Rompuy heeft verder vragen bij de reservering van de middelen via het FFEU. Welke effect heeft dit op het HRF-saldo ? De spreker gaat ervan uit dat dit een positief effect is. De spreker veronderstelt dat het ordonnanceren op het FFEU dan weer een negatief effect heeft op het HRF-saldo. Hoe komt het dan dat de spreker uit de nota van de Vlaamse regering meent af te leiden dat ondanks het feit dat men zal ordonnanceren op het FFEU in 2002 het effect op het HRF-saldo slechts licht negatief of neutraal zal zijn. Tot slot stelt de heer Eric Van Rompuy vast dat de Vlaamse regering uit gaat van een marge van 1 % van de doorgestorte middelen van 205 miljoen euro terwijl de heer Paul Van Rompuy daarnet gewag maakte van 125 miljoen euro.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* vraagt of een investering in de NV BAM (Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel) valt onder de definitie van een toekomstige in de tijd beperkte geoormerkte investering indien de BAM niet als constructie wordt gebruikt om een deel van de klassieke investeringen over te nemen.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat dit een ongelukkig voorbeeld is omdat de Vlaamse regering overweegt een participatie te nemen in de NV BAM wat qua ESR-normering heel wat anders is dan een investering.

De heer *Paul Van Rompuy* antwoordt dat de HRF zich niet mag uitspreken over de wijze waarop een overheid zich begrotingstechnisch organiseert. Dat is een beleidskwestie.

Maar wanneer een overheid spaart, wordt dit in de macro-economische rekeningen opgenomen als een positief saldo.

Sommige Europese landen wensen echter dit systeem om te draaien : reserveringen worden in mindering gebracht van het saldo en de latere bestedingen zouden dan niet als uitgave hoeven geboekt te worden. In het jargon heet dit de zogenaamde “rainy day” fondsen. Dit voorstel heeft het niet gehaald : reserveringen tellen als positieve bijdrage voor het saldo, aanwendingen hebben een negatieve invloed op het saldo. Daarom heeft de HRF voorgesteld – om geen ontsporing van de schuldafbouw te veroorzaken – dat afwijkingen van het referentiepad van schuldafbouw enkel kunnen als het betrokken deelgebied een structurele voorsprong kent op het referentiepad én dat de afwijking (de zogenaamde marge) moet beperkt blijven tot 1 % van de doorgestorte middelen van het deelgebied en niet mogen worden aangewend voor recurrente uitgaven maar wel voor eenmalige, in de tijd beperkte uitgaven, zoals investeringen.

De heer Paul van Rompuy herinnert er verder aan het advies dat de HRF- Afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid vorig jaar uitbracht aan de voorzitter van het Vlaams Parlement. In dit advies wordt gesteld dat het referentiepad inzake schuldafbouw het minimumtraject vormt. Wellicht zal ook Vlaanderen sterk worden geconfronteerd met de gevolgen van de vergrijzing wat naast toenemende uitgaven ook een daling van de productiviteitsgroei na 2010 tot gevolg dreigt te hebben.

De heer *Dirk Van Mechelen* vraagt of hij de gans gevoerde discussie correct samenvat door te stellen dat de ordonnanceringen op het FFEU in het bepaald begrotingsjaar slechts een negatieve impact hebben op het HRF-saldo indien de reserveringen naar het FFEU in hetzelfde begrotingsjaar lager uitvallen dan de effectieve ordonnanceringen. Indien de reserveringen aan het FFEU in een bepaald begrotingsjaar hoger uitvallen dan de effectieve ordonnanceringen op het FFEU is er een positieve bijdrage aan het HRF-saldo. Wanneer de reserveringen aan het FFEU in een bepaald begrotingsjaar gelijk zijn aan de effectieve ordonnanceringen op het FFEU in hetzelfde begrotingsjaar dan is de werking van het FFEU neutraal voor het HRF-saldo van de Vlaamse Gemeenschap in een bepaald jaar.

Het verzoek van de HRF en verschillende commissieleden om meer transparantie te scheppen rond het FFEU is terecht. Er zal een specifieke begroting voor het FFEU worden opgemaakt met duidelijk opgesplitste vastleggingskredieten en een betalingskalender van de ordonnanceringskredieten.

De SERV gaat er in haar recent advies van uit dat het effect van het gebruik van het FFEU in 2002 neutraal zal zijn. Dit wil zeggen dat de reserveringen in 2002 even hoog zullen zijn als de ordonnanceringen.

De heer *Paul Van Rompuy* waarschuwt voor een vermenging in het debat van de begrotingstechnische benadering (bijvoorbeeld de creatie van een begrotingsfonds en de overheveling van middelen van het ene begrotingsjaar naar het andere) en de benadering gevolgd door de HRF die een traject-benadering inzake schuldafbouw is. De HRF zal enkel nagaan wat de aanwending op het FFEU is geweest en dat verwerken in de berekening van het HRF-saldo.

De heer *Dirk van Mechelen* zegt de mening van de heer Paul van Rompuy bij te treden die volgens de minister zijn daarnet opgebouwde redenering over het effect van het FFEU op het HRF-saldo bevestigt.

De heer *Etienne Poelvoorde* sluit zich aan bij de interpretatie van de minister. De spreker vreest echter dat de HRF door zijn advies én door wat de heer Paul Van Rompuy vandaag al heeft gesteld voor een interpretatieprobleem zorgt. Immers de berekening van de begrotingssaldi van de verschillende entiteiten en hun componenten gebeurt uiteraard mee op basis van begrotingstechnische inzichten.

De spreker wil dit aantonen aan de hand van een voorbeeld.

Volgens de HRF-benadering diende de Vlaamse regering een begroting na begrotingscontrole 2001 in met een overschot van 740 miljoen euro. Hierin was een reservering begrepen van ongeveer 117,5 miljoen euro afkomstig van een reservering voor het FFEU waartegenover geen enkele uitgave stond. Men moet deze redenering uiteraard in de toekomst doortrekken. Elk jaar zal moeten worden nagegaan wat de reserveringen voor het FFEU zijn en wat de ordonnanceringen zijn die daar tegenover staan.

De mogelijke verwarring begint bij de bepaling van de marge. De heer Etienne Poelvoorde meent uit het advies van de HRF van juni 2001 af te leiden dat de HRF de eventuele marge berekent nadat het effect van het FFEU in de berekening van het saldo is verwerkt.

Een ander element dat de heer Etienne Poelvoorde in de discussie wenst in te brengen is de stelling van de HRF dat het probeert een zo correct mogelijk beeld wenst te schetsen van de inbreng van de deelgebieden in het behalen van de doelstellingen van het Extern Stabiliteitspact in ESR-termen. Het secretariaat van de SERV heeft in het advies van juli 2001 gepoogd om het werkelijke aandeel van de Vlaamse begroting in het behalen van de doelstellingen van het Extern Stabiliteitspact te meten. Mogelijk heeft het SERV-secretariaat daarbij een aantal fouten gemaakt. Het SERV-secretariaat is daarbij wel gestoten op een aantal ernstige interpretatieproblemen inzake de ESR-benadering. Wat met de saldi van alle Vlaamse VOI's ? Moeten de reserves van deze VOI's ook niet worden in rekening gebracht naast de saldi van het FFEU. Ook wordt wat het Zorgfonds betreft de reserveringen als reservering voor de federale sociale zekerheid geboekt terwijl de uitgaven op het Zorgfonds dan weer als een uitgave voor de Vlaamse Gemeenschap worden geboekt. Hieruit leidt de SERV af dat er een bijzonder grote kloof bestaat tussen het begrotingssaldo van de Vlaamse Gemeenschap in ESR-termen enerzijds en het begrotingssaldo van de Vlaamse Gemeenschap in HRF-termen anderzijds !

Ook de door mevrouw Wivina Demeester-De Meyer aangehaalde participatie in de NV BAM is volgens de heer Etienne Poelvoorde een probleemgeval. In de huidig gehanteerde werkwijze zal deze deelname in het kapitaal van de NV BAM wel degelijk een effect hebben op het HRF-saldo. Maar in het vorderingensaldo in ESR-termen telt ze dan weer niet mee. Kortom, er zijn een aantal interpretatieproblemen uit te klaren. Niet alleen de begrotingstechnische waarde van saldi maar vooral ook de macro-economische waarde van de saldi moet worden beoordeeld.

De heer *Paul Van Rompuy* antwoordt dat de HRF sinds 1989 poogt op alle deelgebieden dezelfde methodologie toe te passen. De benadering van de HRF leidt inderdaad tot afwijkingen met de ESR-benadering van Eurostat (gebruikt door het INR bij de opstelling van de nationale rekeningen). Deze afwijkingen worden echter kleiner. De verschillen situeren zich vooral bij de rubriek kredietverleningen en participaties.

Een participatie in een vennootschap wordt in het ESR-stelsel gezien als een financiële transactie en heeft geen impact op het vorderingensaldo. Wanneer het gaat om een vennootschap gecontroleerd door de Vlaamse Gemeenschap – wiens rekeningen worden geconsolideerd met de rekeningen van de Vlaamse Gemeenschap – dan beïnvloeden de verrichtingen van deze vennootschap (ontvangsten en uitgaven) het vorderingensaldo van de Vlaamse Gemeenschap als ESR-entiteit.

De heer Paul Van Rompuy gaat verder in op de opmerkingen van de heer Etienne Poelvoorde inzake de berekening van de marge.

De begroting van de Vlaamse Gemeenschap kende in HRF-termen een begrotingsoverschot van 1 miljard euro wat 400 miljoen euro meer is dan het aanbevolen saldo van de HRF. Die 400 miljoen euro is niet alleen samengesteld uit structurele overschotten maar bevat ook een moeilijk te ramen conjuncturele component[2]. De HRF zal in de toekomst op het saldo van de Vlaamse Gemeenschap maximaal een bedrag aanrekenen ten aanzien van de marge ten belope van 1 % van de doorgestorte middelen onder de voorwaarden hierboven beschreven. Met de daartoe aangewende begrotingstechniek bemoeit de HRF zich niet. De heer Paul Van Rompuy herhaalt dat een reservering van middelen in een fonds positief wordt verrekend op het saldo en het putten uit zulk fonds negatief.

Uit deze stellingname leidt minister *Dirk Van Mechelen* af dat zijn redenering over het FFEU en het effect op het HRF-saldo overeenstemt met de positie van de heer Paul Van Rompuy.

---

2 De HRF verhoogde het te behalen saldo van 350 miljoen euro in 2001 naar 600 miljoen euro precies om het deel van het overschot dat te wijten is aan conjuncturele factoren niet te laten besteden in 2001.

De heer *Etienne Poelvoorde* herhaalt zijn opmerking over het mogelijke interpretatieverschil inzake de grootte van de marge.

Stel dat het begrotingssaldo van de Vlaamse Gemeenschap voor 2001 na begrotingscontrole 725 miljoen euro bedraagt met inbegrip van een onbelaste dotatie van 150 miljoen euro aan het FFEU. Heeft de Vlaamse Gemeenschap dan het recht in 2002 om 1 % van de doorgestorte middelen als marge in te zetten in 2002 en dus de het HRF-saldo met 125 miljoen te verlagen ? Met andere woorden indien de Vlaamse Gemeenschap een surplus heeft ten aanzien van het aanbevolen saldo dat enkel bestaat uit (een deel van) de reservering van het FFEU kan men dan dit surplus aanspreken als marge tijdens het volgende jaar ?

De heer *Paul Van Rompuy* herhaalt dat de HRF de begroting en de fondsen consolideert. Stel de Vlaamse Gemeenschap had in 2001 een niet-conjunctureel surplus boven het aanbevolen HRF-saldi van 125 miljoen euro én stel dat de Vlaamse Gemeenschap in 2002 als begrotingsresultaat uitkomt op een surplus van 215 miljoen euro (met name het verschil tussen het aanbevolen HRF-saldo van 340 miljoen euro en de geraamde marge van 1 % van de doorgestorte middelen in 2002 van 125 miljoen euro) en in het begrotingsresultaat 2002 zijn voor 125 miljoen euro uitgaven aanwijsbaar die voldoen aan de voorwaarden ter aanwending van deze marge, dan heeft de Vlaamse Gemeenschap haar doelstellingen in het kader van de HRF-normering vervult.

Minister *Dirk Van Mechelen* is van mening dat er twee discussies door elkaar gevoerd worden.

1. Enerzijds wordt gedebatteerd over de vraag van het effect van op het HRF-saldo van reserveringen en uitgaven op het FFEU. Wat dat betreft, is de conclusie duidelijk. Uitgaven op het FFEU hebben pas een negatieve impact op het HRF-saldo indien de uitgaven op het FFEU in een bepaald begrotingsjaar hoger liggen dan de reservering voor het FFEU in hetzelfde begrotingsjaar. De SERV gaat voor het begrotingsjaar 2002 ervan uit dat het effect van het FFEU op het HRF-saldo 2002 neutraal zal zijn. De minister deelt die mening.

2. Anderzijds is er de discussie over het HRF-saldo van 2002. De Vlaamse Gemeenschap heeft er zich toe verbonden een surplus van 340 miljoen euro te halen. Wat het HRF-saldo 2002 betreft, zegt de HRF dat de Vlaamse Gemeenschap een structurele voorsprong heeft van 2,25 miljard euro op het referentietraject en dat de Vlaamse Gemeenschap een deeltje van die voorsprong (beperkt tot 1 % van de doorgestorte middelen) kan aanwenden in 2002 voor wel omschreven investeringsuitgaven. De Vlaamse regering zit hier comfortabeler dan de andere leden van de interministeriële conferentie voor Financiën en Begroting. Vlaanderen betwist trouwens in deze interministeriële conferentie de definitie van deze marge omdat ze licht nadelig is voor Vlaanderen. Minister Dirk Van Mechelen stipt verder aan dat de marge eerder 150 miljoen euro is dan 125 miljoen euro. Het debat over deze marge zal overigens bij de begrotingscontrole 2002 niet moeten worden gevoerd omdat de Vlaamse regering deze begrotingsjoker niet wenst in te zetten. Tot slot deelt de heer minister mee dat de inspanning die de Vlaamse Gemeenschap moet doen bij de begrotingscontrole 2002 na de incorporatie van de conjunctuurprovisie iets hoger ligt dan de door de SERV geraamde 115 miljoen euro door iets slechter uitvallende macro-economische parameters. Het niet uitspelen van de begrotingsjoker in 2002 heeft te maken met het besef dat de knik in de groei van de ontvangsten van structurele aard is en dat het antwoord van de Vlaamse regering op deze knik ook van structurele aard moet zijn om de begroting 2003 – die hoe dan ook een moeilijke oefening wordt – op de begrotingssporen te houden. Het nadeel van deze zienswijze is dat hoe langer Vlaanderen wacht met het aanwenden van zijn structurele voorsprong op het referentietraject tot 2010 hoe moeilijker het wordt nog iets van deze marge aan te wenden. De minister begrijpt de redenering van de HRF maar voorgaande redenering wijst nogmaals op de puike begrotingsprestaties van de Vlaamse Gemeenschap.

De heer *Dirk Heremans* wenst de filosofie van de HRF-redenering nog wat te verduidelijken. De spreker heeft in het debat al herhaaldelijk de term conjunctuurprovisie horen vallen. Een anti-cyclisch beleid (sparen in de goede jaren en uitgeven in slechte jaren) is een optimaal beleid op papier. In praktijk werkt dat niet. Allerlei toevallige meeropbrengsten leiden immers in de goede jaren tot een hoger uitgavenpatroon. Wanneer men dan geconfronteerd wordt met een echte conjunctuurterugval kan men dit uitgavenpatroon niet waarmaken. De heer Dirk Heremans wenst dan ook te waarschuwen voor wat hij een pseudo-anticyclisch beleid noemt.

Een anticyclisch beleid is enkel te overwegen wanneer dit gekoppeld is aan steekhoudende meerja-

renbegrotingen zodanig dat men kan beoordelen of het aanwenden van marges niet zal leiden tot het afstappen van het referentietraject van schuldafbouw. De HRF heeft ook dan nog grote reserves bij deze handelwijze.

Minister *Dirk Van Mechelen* stipt aan dat de Vlaamse regering sinds een aantal jaren haar investeringsritme gevoelig opdrijft. Het gevaar is dat bij een conjunctuurknik de investeringen het eerste slachtoffer worden. Door de techniek van het FFEU kan de Vlaamse regering reserves aanleggen om bij een terugvallende conjunctuur het geplande investeringsritme aan te houden. Het FFEU bevat voldoende middelen om bijkomende investeringen te financieren. Op deze wijze blijft de Vlaamse regering binnen de logica van de HRF. Daarom ook zal de Vlaamse regering bij de begrotingscontrole 2002 die maatregelen nemen om de uitgaven in 2002 te beperken en er meteen voor te zorgen dat de begrotingsopmaak 2003 – wat de begrotingsparameters ook zullen zijn – op een gezondere uitgavenbasis kan opgemaakt worden.

De heer *Eric Van Rompuy* citeert pagina 8 van het SERV-rapport (derde alinea, tweede zin) : *"Er is nu al in de initiële begroting gebruik gemaakt van substantiële eenmalige middelen en instrumenten. De operatie met de conjunctuurprovisie versterkt dat nog (eenmalige investeringsuitgaven ruimen plaats voor recurrente uitgaven). Bovendien zal onvermijdelijk het positieve effect van de reservering t.a.v. het financieringsfonds op het HRF – saldo in de komende jaren omslaan in een negatief effect. Ook dat moet dan verwerkt worden. Het probleem is des te scherper omdat naar alle waarschijnlijkheid de bruto beleidsruimte voor 2003 – zelfs bij een hernemende economie – mager zal uitvallen."*

De aanwending van de middelen opgenomen in het FFEU bezwaart dus onvermijdelijk de begroting. De minister erkent dit trouwens in een interne nota aan de Vlaamse regering.

Volgens de heer Eric Van Rompuy wordt het de oppositie quasi onmogelijk gemaakt nog een zicht te hebben op de werkelijke begrotingssituatie van de Vlaamse Gemeenschap. Met het derde aanpassingsblad van de begroting 2001 werd een conjunctuurprovisie overgeheveld naar de begroting 2002. Men gaf daarbij de illusie dat men op die manier het effect van de conjuncturele terugval op de begroting 2002 kon keren. Alleen zeggen de SERV en de HRF dat het aanwenden van deze provisie in 2002 het begrotingsresultaat 2002 in HRF-termen negatief beïnvloedt. De spreker citeert ter ondersteuning van zijn stelling , pagina 89 van het jaarverslag van de HRF van juli 2001 : "*De Afdeling beschouwt deze overboeking als een vorm van reservering en zal, overeenkomstig de ESR95 methodologie, de uitgaven die later vanuit de overgehevelde surplussen op dit Fonds zullen plaatsvinden, aanrekenen als primaire uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap tijdens het jaar van benutting (behoudens aanwending voor schuldaflossing).*"

De ongerustheid van de CD&V-fractie over de begrotingssituatie groeit nog. De heer Eric Van Rompuy meent tenslotte inzake het effect van het aanwenden van de middelen op het FFEU een verschil in visie te ontwaren tussen de HRF en de SERV.

De heer *Paul Van Rompuy* stipt aan dat in de benaderingswijze van de HRF de begrotingsfondsen worden geconsolideerd met de algemene begroting. Putten uit een begrotingsfonds is voor de HRF een uitgave.

Mevrouw *Carine Spinnoy* bevestigt dat voor de toetsing van de begrotingsresultaten aan de HRF-normering de uitgaven en inkomsten van de begrotingen van het FFEU worden geconsolideerd. De HRF wil precies vermijden dat door het lichten van uitgaven of inkomsten uit de begroting er een deel van het begrotingsbeleid ontsnapt aan de toetsing. Er is overigens geen interpretatieverschil tussen de verschillende opinies rond de tafel. Alleen waren de invalshoeken anders.

Een tweede aspect betreft de 1 % marge. In uitvoering van artikel 8 van het samenwerkingsakkoord van 15 september 2000 heeft de afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid een advies verstrekt over de vraag wanneer entiteiten kunnen afwijken van het referentietraject 2001-2010. Er kan een afwijking op het schuldpad worden toegestaan volgens de voorwaarden reeds hoger door de heer Paul Van Rompuy geschetst. Deze voorwaarden moeten door het overlegcomité worden goedgekeurd. Door het opnemen van deze marge in het FFEU wordt deze marge ook gevisualiseerd en kan worden nagegaan welke uitgaven erop worden aangerekend.

Minister *Dirk Van Mechelen* zegt aan de heer Eric Van Rompuy zeer gevoelig te zijn voor transparantie in de begrotingsdocumenten. De minister meent dat de begrotingstechniek van het FFEU gekoppeld aan een zeer duidelijke betalingskalender door zijn transparantie meer waarborgen biedt voor de parlementaire controle op de begroting dan de massale aanwezigheid van begrotingsruiters in de uitgavenbegroting in de vorige regeerperiodes. Een voorbeeld terzake is het Mercuriusproject

waar de middelen ook tijdens de huidige legislatuur driemaal werden overgedragen om de uitvoering ervan mogelijk te maken.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* stelt de stelling van de minister niet zomaar te geloven.

De heer *Etienne Poelvoorde* gaat in op een aantal opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy. De spreker herinnert eraan – wat ook de heer Paul Van Rompuy heeft gesteld – dat de invalshoeken van de HRF (nakomen doelstellingen van het Stabiliteitspact) en de SERV (inschatten van de beleidsruimte) niet dezelfde zijn.

De spreker herhaalt dat de Vlaamse regering volgens het SERV-rapport op basis van de gegevens waarover de SERV toen beschikte zowat 115 miljoen euro moest vinden wat de begroting 2002 aangaat. Het rapport van de SERV stelt verder dat de wijze waarop de Vlaamse regering dit gat dichtrijdt de beschikbare beleidsruimte voor 2003 en daarna beïnvloedt.

Verder bevat het SERV-rapport expliciet de waarschuwing dat de reële groei van de beleidsruimte met 5 % in 2001 en 2002 daarna niet zal kunnen worden verder gezet. De SERV heeft zich dan de vraag gesteld wat het effect van deze expansie zal hebben op de beleidsruimte in 2003 en 2004. Het probleem wordt verscherpt door de vaststelling dat de middelenbegroting 2002 veel eenmalige inkomsten bevat én door de verplaatsing van de investeringen door het FFEU om de reguliere uitgaven in de algemene uitgavenbegroting te vrijwaren.

De SERV vreest verder dat de uitgaven op het FFEU in 2003 of 2004 wellicht een negatief effect op het begrotingsresultaat zullen hebben omdat de SERV vreest dat de Vlaamse regering niet in staat zal zijn een dotatie aan het FFEU in die begrotingsjaren te garanderen die minstens even hoog zal zijn als de geplande uitgaven op het FFEU in die jaren.

De heer *Eric Van Rompuy* citeert verder het rapport van de HRF, pagina 92, eerste alinea *: "De Afdeling wenst de aandacht te vestigen op het feit dat het hoge reële groeiritme van de uitgaven, zoals dat voor 2001 wordt vooropgesteld, op langere termijn niet houdbaar is, zelfs niet na de door het Lambermontakkoord geregelde herfinanciering van de gemeenschappen."*. Dit is een duidelijke waarschuwing die wordt bevestigd door de SERV. De SERV heeft aanbevolen een uitgavennorm af te spreken en te respecteren. In de aangepaste Vlaamse regeerverklaring wordt gewag gemaakt van de introductie van een uitgavennorm van 2 % reële groei. De vraag aan de HRF is dan ook respecteert de Vlaamse regering deze norm ?

De heer *Paul Van Rompuy* antwoordt dat de afdeling Financieringsbehoeften in consensus haar volgende aanbeveling heeft gedaan. De afdeling heeft geen uitgavennorm gesuggereerd omdat de normering van de uitgaven behoort tot de autonomie van de deelgebieden. Wel denkt de spreker dat de afdeling de komende maanden voor elke entiteit en voor elk deelgebied de oefening zal doen wat de beleidsruimte kan zijn gegeven de vooropgezette trendmatige groei van de ontvangsten, gegeven de Lambermontakkoorden.

Op langere termijn moet ook de Vlaamse Gemeenschap voorzichtig zijn. De lange termijngroei van de Belgische en ook de Vlaamse economie zal gedrukt worden door de stijgende impact van de vergrijzing. Verwacht wordt dat dit effect in Vlaanderen sneller zal gevoeld worden dan in de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest. Dit kan leiden tot een herziening (lees verlaging) van het mogelijke groeiritme van de uitgaven door de verlaging van de langetermijngroei van het BBP tot onder de 2 %.

De heer *Eric Van Rompuy* wil van de heer Etienne Poelvoorde weten of de Vlaamse regering haar eigen uitgavennorm nu heeft gehaald ?

De heer *Etienne Poelvoorde* antwoordt dat de Vlaamse regering zich een norm heeft opgelegd waarbij de uitgaven met niet meer dan 2 % reëel mogen stijgen. In de initiële begroting blijft de Vlaamse regering daar licht onder (1,79 %). Nu verwijst de Vlaamse regering in de algemene toelichting bij de begroting 2002 naar het advies van de SERV van juli 2001. In het advies van de SERV wordt aanbevolen maximaal een toelaatbare recurrente reële groei van 2 % te respecteren. Het advies van de SERV slaat echter op de beleidsruimte.

Minderontvangsten door lastenverlagingen dienen ook opgenomen te worden in de norm. De SERV heeft deze oefening dan gedaan en raamt de groei dan op 5,1 % meer beleidsruimte. Indien de SERV dat niet zou doen, verliest de norm van 2 % zijn geloofwaardigheid. De korting op de personenbelasting werd als een uitgave geboekt (de bedragen werden doorgestort aan de federale overheid) terwijl de invoering van het nultarief op het kijk– en luistergeld als een minderontvangst wordt geboekt. De eerste lastenverlaging zou in de uitgavennorm zijn opgenomen, de tweede niet.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* vraagt of bij de berekening van de uitgavennorm op ordonnanceringsbasis wordt gewerkt of niet ?

De heer *Etienne Poelvoorde* bevestigt dat het om een berekening op ordonnanceringsbasis gaat.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* wil meer informatie over de forse ingrepen die de Vlaamse regering in de begroting heeft doorgevoerd om de beleidsruimte te scheppen. Inzonderheid wenst zij informatie over de vertraagde uitvoering van sommige beleidsmaatregelen en over de waarschijnlijkheid dat de Vlaamse regering erin slaagt de butgettaire kost van de hervorming van de registratierechten structureel te herleiden tot 50 miljoen euro. Indien de registratierechten minder opbrengen dan de Vlaamse regering voorziet, vergroten de problemen voor de Vlaamse regering om het referentietraject inzake schuldafbouw te blijven respecteren. Tot slot verzoekt zij de minister de maandelijkse opbrengsten inzake de successierechten aan het parlement mee te delen.

De heer *Etienne Poelvoorde* antwoordt inzake de ingrepen op ongewijzigd beleid met een verwijzing naar pagina 53 van het rapport van de SERV. Per rubriek wordt daar aangegeven wat het verschil is tussen wat door de SERV wordt ingeschat als zijnde ongewijzigd beleid voor de begrotingsopmaak 2002 en na de begrotingsopmaak 2002. Concreet gaat het onder meer de oorspronkelijke fasering inzake basismobiliteit en kinderopvang waar de oorspronkelijke fasering werd verlaten. Verder zijn er minder investeringskredieten dan door de SERV verwacht ingeschreven voor de havens, de binnenvaart en uitvoering van het havendecreet. Voor de havensector en binnenvaart gaat het om circa 70 miljoen euro. Vermoedelijk zullen deze investeringskredieten snel terug in de begroting opduiken.

Mevrouw *Wivina Demeester-De Meyer* stelt op basis van de toelichting van de heer Etienne Poelvoorde dat de Vlaamse regering de term heroverwegingen gebruikt voor het uitstellen van uitgaven. Dat is oogverblinding.

De heer *Eric Van Rompuy* concludeert dat het begrotingsbeleid van de Vlaamse Gemeenschap op middellange termijn nefast is. Het gaat niet om heroverwegingen in de zin van besparingen maar wel om het niet uitvoeren van het beleid en het opmaken van reserves maar zeker niet om echte heroverwegingen.

Op vraag van de heer Eric Van Rompuy verduidelijkt de heer *Etienne Poelvoorde* de eerste alinea van het rapport van de SERV op pagina 9 : "*Integendeel, de beschikbare marge bij een strikte toepassing van 2 % groei op de uitgaven van ongeveer 460 miljoen euro (18,6 miljard BEF) werd omgezet in een bijkomende groei van de uitgaven voor 123 miljoen euro (5 miljard BEF), 328 miljoen euro (13 miljard BEF) netto lastenverlagingen en 8 miljoen euro (323 miljoen BEF) extra schuldafbouw.* Het gaat hier om de toetsing van het aangepaste Vlaamse regeerakkoord aan de begroting 2002. De SERV heeft vastgesteld dat de Vlaamse regering haar voornemen om de beleidsmarge die overblijft wanneer men de uitgavengroei beperkt tot 2 % gelijk te verdelen tussen lastenverlagingen, zorg voor later en eenmalige investeringen niet in de praktijk heeft omgezet. Op pagina 46 van het rapport van de SERV wordt dat omstandig verklaard.

Wat de inkomsten inzake de registratierechten aangaat, heeft de SERV vooral vragen bij de begrotingsweerslag. Kan de structurele weerslag van deze lastenverlaging tot 50 miljoen euro beperkt blijven. Een eenvoudig berekening leidt er toe dat de belastbare basis met 33 % moet stijgen om dit te realiseren. Dit lijkt de SERV te veel. Bij de prognoses voor de begroting 2003 gaat de SERV uit van een hogere weerslag van circa 150 miljoen euro. Deze raming zal uiteraard later verfijnd worden.

De heer *Eric Van Rompuy* vraagt aan de heer Etienne Poelvoorde of de reserves overgemaakt aan het FFEU dienen om de investeringen die normalerwijze in de uitgavenbegroting zijn opgenomen te financieren en op die manier begrotingsruimte vrij te maken in de uitgavenbegroting om daar de reguliere uitgaven te vrijwaren.

De heer *Etienne Poelvoorde* bevestigt dit. Deze uitspraak mag men niet toepassen op de totaliteit van het FFEU. De Vlaamse regering heeft bij de opmaak van de begroting 2002 al aangegeven welke investeringen zij in elk geval op het FFEU wou aanrekenen. Deze investeringen zaten dus niet de uitgavenbegroting 2002 maar wel in het FFEU.

Minister *Dirk Van Mechelen* herhaalt waarom de meerderheid eind 2001 een conjunctuurreserve heeft samengesteld die ze heeft overgedragen van de begroting 2001 naar de begroting 2002. De ramingen inzake groei van het BNI en inflatie voor 2002 zijn in het najaar van 2001 dermate gedaald dat de Vlaamse regering het opportuun achtte het FFEU substantieel te doen stijgen om aldus een buffer aan te leggen om de conjunctuurterugval de baas te kunnen, het geprogrammeerde investe-

ringsritme te waarborgen en verder nog een aantal investeringen te doen die aan de voorwaarden van de HRF voldoen. Minister Dirk Van Mechelen is verder van mening dat investeringen per definitie eenmalig zijn.

De heer *Eric Van Rompuy* meent dat de woorden van de minister niet stroken met de interpretatie van de HRF. Zo leest de heer Eric Van Rompuy in het verslag van de HRF (pagina 160) : "*De afdeling acht het aangewezen elke overweging tot structurele afwijking voorafgaandelijk ter beoordeling aan de Afdeling voor te leggen"*. De Vlaamse regering dient dus deze afwijking voorafgaandelijk aan de HRF over te maken wat zij niet heeft gedaan.

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt vooreerst dat het moet gaan om een structurele afwijking. De minister stelt vast dat de voorzitter van de afdeling van de Financieringsbehoeften van de Overheid zeer voorzichtig antwoordt op zijn vraag hoeveel de begroting van de Vlaamse Gemeenschap heeft bijgedragen tot het behalen van de doelstellingen van het Externe Stabiliteitspact. De minister zal bij de bespreking van de komende begrotingscontrole niet nalaten de commissieleden over de bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap aan het behalen van de doelstellingen van het Externe Stabiliteitspact te informeren.

Mevrouw *Wivina Demeester-De* Meyer zou graag weet hebben van deze gegevens maar vraagt van de minister dat deze cijfers op een correcte en transparante manier zouden worden vrijgegeven. De verwijzing van de minister naar de conjunctuurinstituten als zouden die na de gebeurtenissen van 11 september 2001 plots hun prognoses zeer sterk hebben bijgesteld is intellectueel oneerlijk. Al in april 2001 werd door sommige conjunctuurinstituten gewaarschuwd voor de conjuncturele terugval.

De heer *Dirk Van Mechelen* verwijst ter staving van het tegendeel naar het verslag van deze commissie van de besprekingen van de initiële begroting 2002 (*Parl. St*. Vl. Parl. St. 2001-02, nr. 15/8) waar op pagina 136 en 137 de prognoses worden vermeld. De terugval in de prognoses tussen begin september – het moment dat de Vlaamse regering de begrotingsopmaak 2002 afsloot – en de huidige prognoses is ongezien. Nu nog is er veel onzekerheid over de groeiprognoses voor 2002. Een gegeven dat trouwens ook de SERV bevestigt. Op dit moment twisten twee gerenommeerde binnenlandse instellingen over de groeiverwachtingen voor 2002 (0,6 % à 0,8 %). Dit terwijl eind vorig jaar werd afgesproken in het interministerieel Comité voor Financiën en Begroting dat alle entiteiten dezelfde parameters bij de begrotingscontrole 2002 zouden gaan hanteren.

De heer *André Denys* vraagt hoe de SERV lastenverlagingen beleidsmatig beoordeelt.

De heer *Etienne Poelvoorde* antwoordt dat de SERV lastenverlagingen niet inhoudelijk beoordeelt maar wel in de beleidsruimte opneemt.

Evalueert de SERV lastenverlagingen dan technisch negatief, vraagt de heer *André Denys* ?

De heer *Etienne Poelvoorde* antwoordt ontkennend. Lastenverlagingen worden behandeld zoals uitgavenstijgingen. Zij nemen beleidsruimte in.

De heer *Paul Van Rompuy* dankt de Commissie voor de mogelijkheid om de visie van de HRF, Afdeling financieringsbehoeften van de Overheid te mogen toelichten. Hij vraagt tot slot aan minister Dirk Van Mechelen of de Vlaamse regering na het afsluiten van de begrotingscontrole eventuele afwijkingen van het referentietraject zou willen overmaken aan de HRF. Dit zal de HRF toelaten in zijn volgend advies in juni 2002 de evaluatie van de begrotingscontrole 2002 makkelijker door te voeren en alle discussie over de interpretatie van eventuele afwijkingen van het referentiepad voor schuldafbouw weg te nemen.

De heer *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat de HRF er mag vanuit gaan dat de Vlaamse regering geen beroep zal doen op de mogelijkheid om de marge aan te wenden.

De heer *Marc van den Abeelen*, commissievoorzitter, dankt alle aanwezigen en inzonderheid de afvaardigingen van de HRF en de SERV voor hun inbreng in het interessante debat.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Lucien SUYKENS Marc VAN DEN ABEELEN